

DUBROVAČKE LJETNE IGRE U Sponzi otvorena retrospektivna izložba

piše Romina Peritz

“Antun Masle umro je prerano, u naponu stvaralačke snage, no njegovo slikarsko djelo, kao i ono pjesničko, nije prestalo rasti; dapače, što vrijeme više prolazi, ono sve više nastavlja rasti.

Slike koje je slikao, Masle nije samo slikao, on ih je i živio. Zato one i jesu tako neposredne i tako životno istinite”, napisao je Antun Karaman, uz Nikolinu Puticu autor izložbe velikog dubrovačkog slikara Antuna Masle koja je u utorak otvorena u atriju Palače Sponza. Na izložbi “Riječi boje i boja riječi - ljuske vida i privida u istoj oniričkoj bajci”, koju Dubrovačke ljetne igre priređuju u povodu 50. obljetnice smrti ovog umjetnika, predstavljeno je 31 djelo “slikara s pticom i zavičajnim suncem u njedrima”, u gradu u kojem je Masle dobio prve poduke o slikanju i gdje je 1952. godine priredio prvu samostalnu izložbu.

SUPTILNI PJESNIK Slike Antuna Masle, na prvi pogled spontane, iskrene, žarkih boja i “običnih” motiva, čine se toliko poznate zbog svojih očitih utjecaja da se ima dojam da ih se gledalo već bezbroj puta, u nekom pregledu moderne umjetnosti 20. stoljeća, hrvatske ili svjetske. Radoslav Putar je Maslu uspoređivao s Van Goghom, poslije su slijedile usporedbe s Gauguinom i Rouaultom, ali dojam je da je ostao izvan umjetničkog “mainstreama” šezdesetih godina prošlog stoljeća. “Antun Masle, krhki skeptik, senzibilni i emotivni sanjar, melankolično-sjetni lirik i u svom slikarskom radu zaigrani (prividno) oporo-robusni sardonik, imao je i privilegij i (ne)sreću iskusiti (i živjeti) takvu umjetničku stvarnost. Njegova umjetnička promišljanja bila su, u vremenu njihova nastajanja i rasta, i u lokalnom okruženju i u nacionalnim razmjerima, uistinu izniman likovni fenomen”, tvrdi dr. Karaman, navodeći da je

DOBAR UVID U SLIKARSKI OPUS Dubrovačka izložba daje dobar pregled Maslina slikarstva. U ambijentu gotičko-rene-sansne palače izložene su neke od najboljih Maslinih slika

ANTUN MASLE I NJEGOV SVIJET

Umjetnik izvan mainstreama kojeg su neki uspoređivali s Van Goghom

Mrtva priroda, 1962.

postmoderno vrijeme Maslu prepoznalo ne samo kao vrsnog slikara kolorista i umjetnika neprijeporno nekonvencionalnog naboja, nego i kao nadarenog pjesnika i pisca, lirika suptilna izriječka i prozaika istančanog spisateljskog dara.

PUTOVANJE U PARIZ Masle je rođen 1919. godine u Orašcu, koji je često bio motiv na njegovim slikama. Primijetivši njegov dar za crtanje, otac ga je odveo u Dubrovnik, tražeći mišljenje Marka Murata koji ih je uputio Kosti Strajniću u čijem je krugu Masle dobio prve poduke i došao u dodir s likovnom umjetnošću. Prvi put je izlagao u Splitu kao osamnaestogodišnjak i onda upisao Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi Marina Tartaglie. Kasnije je prešao u klasu Vladimira Becića i diplomirao 1942. godine, a nakon rata se vratio u Dubrovnik. Od 1955. do 1964. priredio je niz izložbi zajed-

jednog od najznačajnijih hrvatskih slikara

no sa slikarom Đurom Pulitikom s kojim je bio dobar prijatelj, a izlagao je i u New Yorku. Kad je riječ o utjecajima na Maslinu umjetnost, važno mu je bilo putovanje u Pariz 1961. godine kada na licu mjesta i iz prve ruke proučava slikarstvo Art Bruta i Dubuffeta. Inače, Masle se u godinama nakon rata i povratka iz vojske zapošljava kao nastavnik crtanja u dubrovačkoj gimnaziji po čemu će ga pamtiti mnoge generacije i u godinama nakon smrti. Kad je riječ o njegovu privatnom životu, nakon tragedije koja ga je zadesila (na porodu mu umiru prva supruga i dijete), Masle se sredinom 50-ih ženi s kolegicom Mile Grbešić s kojom ima dvoje djece, Brigitu i Dolores.

NAJBOLJA DJELA U mnogim se njegovim radovima kao model pojavljuje upravo Mile i gotovo su napravljeni prema njoj. Masle je 1965. obolio i umro dvije godine kasnije, ne napunivši 48 godina života. Kao što je to na ovim prostorima često, gotovo da je jedno vrijeme bio posve zaboravljen, osim u Dubrovniku, sve dok Igor Zidić nije postavio izložbu u Rovinju koja je bila prava senzacija. Ta je izložba otkrila najveću i najdulje čuvanu tajnu hrvatske povijesti umjetnosti, što je Zidić prokomentirao riječima: "Jedinstven je to opus jednog slikara autsajdera koji je nedovoljno poznat izvan lokalnih okvira, dakle dubrovačke sredine. Gotovo je nepoznat današnjim generacijama, iako u kolekcionarskim krugovima itekako cijenjen i tražen".

"Kritika prema njemu nije bila nepravedna, ali nije bio postavljen na svoje mjesto. Nakon smrti velika izložba njegovih djela prošla je kroz niz gradova, od Dubrovnika, preko Splita i Zagreba do Beograda. No,

na važnim kolektivnim izložbama, i za života, nije izlagao, nije bio pozivan, i to je jedan od ozbiljnih razloga što je ostao "nepoznat". Važne kolektivne izložbe kontekstualiziraju slikara, a to je u Masle izostalo. Ipak, Masle ima monografiju dok, na primjer, Jerolim Miše nema", kaže Zidić.

Od te rovinjske izložbe ime Antuna Masle ponovno je postalo intrigantno u umjetničkom svijetu, a ova dubrovačka daje dobar pregled njegova slikarstva. Pomno su izabrani izloženi radovi koji u ambijentu gotičko-renesansne dubrovačke palače djeluju krajnje dojmljivo. Izložene su neke od najboljih Maslinih slika, i to je prilika da se Dubrovčani, ali i brojni posjetitelji igara ponovno upoznaju s tim velikim slikarem. Mnoge od

Masle se sredinom 50-ih ženi s kolegicom Mile Grbešić s kojom ima dvoje djece, Brigitu i Dolores. U mnogim se njegovim radovima kao model pojavljuje upravo Mile i gotovo su svi ženski likovi napravljeni prema njoj

tih slika nastale su u malom dubrovačkom ateljeu gdje je živio sve do smrti, u Ulici Nikole Božidarevića. Masle se u njima pokazuje pravim majstorom fantazmagorije, slika dubrovačke kuće, dvorišta, sobe, ptice, konje, krave, telad, mačke. Na jednoj slici iz 1955. mačke je rasporedio po granama stabla kao da je riječ o pticama. Slika, naravno, i sebe, i to nekoliko puta. Na kasnom portretu iz 1967. godine, na primjer, portretirao se s brčićima koje nikad nije imao. Postoji, naime, i ta jedna doza humora koja prožima Masline radove, a u tom smislu izdvaja se slika s motivom bogomoljke koja se, kako je to opisao Zidić, "pretvara u naoružanu damu što se naoružana sunčanim naočalama izležava na pijesku".

"Izgradivši sebe i svoju slikarsku vlastitost, Masle je osvojio nišu koja se u okvirima ekspresivnog kolorizma i artbrutovskih tendencija izdvaja svojom posebnosti", zaključuje, među ostalim pak Karaman. ❧